

The image shows the official seal of the Special Investigation Service of the Republic of Lithuania. It is a circular emblem with a blue background and a gold border. In the center is a white eagle with its wings spread, perched on a shield. The shield features a cross with three smaller crosses on its arms. The text "SPECIALIŲ TYRIMŲ tarnyba" is written in gold around the perimeter of the seal. The seal is mounted on a building facade.

Korupcijos samprata ir pasireiškimas Lietuvoje. Dovanų politika

Antikorupcinio švietimo skyriaus

Vyresnioji specialistė Aira Gecevičiūtė

2021-11-23

Turinys

◆ *Kyšis ar dovana*

◆ *Dovanų politika*

◆ *Asmeninės pastangos*

A row of wooden clothespins is shown against a white background. A teal banner is overlaid across the middle of the image, containing the text "Dovanos samprata".

Dovanos samprata

Dovanos sąvoka

- ◆ **Dovanoti** – duoti veltui¹.
- ◆ **Dovana** apima viską, ką galima įvertinti pinigais, t. y. daiktus, paslaugas, įvairias pramogas, nuolaidas, dovanų čekius, svetingumą, paskolas².

¹ Dabartinės lietuvių kalbos žodynas.

² VTEK Rekomendacinės gairės dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimo.

Dovanos / kyšio atpažinimas:

- 1.** *Kodėl tai duodama **man**?*
- 2.** *Kodėl **turėčiau** tai priimti?*
- 3.** *Kas būtų, jeigu **ši situacija** būtų paviešinta?*

A grayscale background image showing the spine and pages of a book. The pages are slightly fanned out, and the spine is visible on the left side. The image is partially obscured by a dark teal horizontal band.

Teisės aktai

Priimti dovanas draudžiama I

Civilinis kodeksas

6.470 straipsnis. Galėjimas dovanoti ir galėjimas priimti dovanas

4. (Neteko galios nuo 2006-07-14).

5. **Draudžiama priimti dovanas politikams, valstybės ir savivaldybių pareigūnams ir kitokiems valstybės tarnautojams ir jų artimiesiems giminaičiams, kai tai susiję su politiko, pareigūno ar valstybės tarnautojo tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis.**

Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas (Nuo 2020-01-01)

13 straipsnis. Dovanų ar paslaugų priėmimo apribojimai

1. Deklaruojantis asmuo ar jam artimas asmuo **negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su deklaruojancio asmens tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis.**

Priimti dovanas draudžiama II

Valstybės tarnybos įstatymas

3 straipsnis. Pagrindiniai valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės **etikos principai**.

Darbo kodeksas

24 straipsnis. Sąžiningumo ir bendradarbiavimo principų įgyvendinimas.

Valstybės politikų elgesio kodeksas

4 straipsnis. Valstybės politikų elgesio principai.

VTEK 2020-03-12 sprendimas Nr. KS-40

Rekomendacinės gairės dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų.

Instituciniai (vidiniai) teisės aktai

Etikos taisyklės, etikos kodeksas, skaidrumo / korupcijos prevencijos politika ir pan.

Situacijų pavyzdžiai

a) Verslininkas nuolat vėluoja, nors ir nežymiai, pateikti dokumentus apie savo bendrovės veiklą ją kontroliuojančiai valstybės (ar savivaldybės) institucijai. Be to, bendrovės atskaitomybės dokumentai užpildomi nesilaikant tam tikrų formalių reikalavimų.

Viešai demonstruodamas, kad „gailisi“ ir tarsi „atsiprašydamas“ už tokį savo elgesį ir tikėdamasis, jog dokumentus priimanti valstybės (ar savivaldybės) institucija daromų aplaidžių veiksmų nevertins kaip pažeidimo, į situaciją pažvelgs „žmogiškai“, „nebiurokратиškai“, priimamajame kartu su dokumentais verslininkas palieka saldinių dėžutę ir gėlių puokštę.

b) Įstaigos, kuri atlieka techninius patikrinimus ir priima sprendimus projektų derinimo procese, darbuotojai yra susibūrę į sporto klubą. Šis klubas turi paramos gavėjo statusą.

Įmonės, kurioms reikia palankaus minėtos įstaigos sprendimo derinant projektą arba atliekant patikrinimą, šiam sporto klubui mainais suteikia paramą.

Išimtys: leidžiamos dovanos I

Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas (2020-01-01)

Pagal 13 straipsnio 2 dalį apribojimai netaikomi dėl ne didesnės negu 150 eurų vertės dovanų, gautų pagal:

- 1) tarptautinį protokolą;
- 2) tradicijas;
- 3) priimant reprezentacines dovanas;
- 4) kai paslaugomis yra naudojamosi tarnybiniais tikslais.

Kai šio straipsnio 2 dalyje nurodytos dovanos vertė **viršija 150 eurų, ši dovana yra laikoma valstybės ar savivaldybės nuosavybe**. Tokia dovana įvertinama ir saugoma institucijos ar įstaigos vadovo nustatyta tvarka.

Mitai susiję su dovanomis:

- ❖ Kyšis yra tik tuomet, kai duodama **prieš** veiksmų atlikimą arba jų metu, o jei **po** veiksmų atlikimo – tai dovana.
- ❖ **Kyšis – tik pinigai**, visa kita yra dovanos ar padėka.
- ❖ Jei pareigas atlieki mandagiai, priimi tik **teisėtus** sprendimus, kliento dovaną priimti gali.
- ❖ Jei pas mane rado kyšį, bet aš jo **neliečiau** arba **nesitariau**, kad jį atneštų, tuomet esu nekaltas.
- ❖ Priimti paliktas dovanas galima, jei **nežinoma kaip ar nemandagu atsakyti dovanotojui**.

Dovanų politika

Dovanų politika

Dovanų politika – vienas iš korupcijai atsparios aplinkos kūrimo elementų, kurį įprastai pasitvirtina didesnės ir labiau atsakingos institucijos.

Nulinė dovanų politika - įstaigoje fiksuojami visi dovanų gavimo atvejai ir registruojamos visos gautos dovanos, t. y. neatsižvelgiant į jų vertę. Užtikrinant skaidrumo principą rekomenduotina registruotas dovanas skelbti viešai organizacijos tinklapyje.

Privatus verslas turi suvokti dovanų traktavimą ir leistinumą viešajame sektoriuje.

Gerosios praktikos pavyzdys

Valstybinės mokesčių inspekcijos **dovanų registras**

13.	2019-06-11	1. Šakotis „Romnesa“; 2. Saldainių dėžutė „Impresso“, 400 g; 3. Viskio butelis „Ballantine’s“.	Dovanos atneštos kartu su dokumentais.	Mokesčių mokėtojas	VMI prie FM Kontrolės departamento IV juridinių asmenų patikrinimų skyriaus vyriausiasis specialistas	Nevertinta	Dovanos gražintos dovanotojui (užpildytas dovanos gražinimo aktas), išaiškinant, kad VMI galioja „nulinė dovanų politika“, taip pat paaiškinant, kad už tokius veiksmus gali kilti baudžiamoji atsakomybė.
27.	2019-12-19	Vokas su anoniminiu sveikinimu (jame - atspausdintas trilijonas dolerių).	2019-12-19 gautas per pašto kurjerį.	Gautas vokas be atgalinio adresato	Šiaulių AVMI viršininkas	Nenustatoma	Dovana sunaikinta (užpildytas dovanos sunaikinimo aktas).
3.	2020-08-04	Televizorius „Samsung“	Dovana gauta VMI prie FM atstovui dalyvaujant konkurso „Naujasis knygnešys“ finalo renginyje (prizas, skirtas VMI prie FM už gyventojų pajamų deklaravimo sistemos „Vedlys“ sukūrimą).	Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos atstovai.	VMI prie FM skyriaus vyriausiasis specialistas	400 Eur	Dovana pripažinta įstaigos nuosavybe.

Gerosios praktikos pavyzdys

Lietuvos transporto saugos administracijos gautų ir teiktinų dovanų registras

2.	UAB "TRANSREVIS"	Medinis kalendorius	2021 m. vasario 9 d. reg. paštu	Administracijai	Klientas informuotas, kad LTSA galioja nulinė dovanų politika. Dovaną atsisakytą priimti atgal. Dovana atiduota labdarai.
4.	Jungtinių Amerikos Valstijų ambasada	Saldumynų dėžutė	2021 m. kovo 30 d. per kurjerį	Administracijos direktoriaus pavadootojui	Dovanotojas informuotas, kad LTSA galioja nulinė dovanų politika. Dovana bus atiduota labdarai.
10.	Palenkės vežėjų asociacija	Kvietimas dalyvauti 2021 m. rugsėjo 10 d. vyksiančiame 20 metų vykdomos veiklos renginyje	2021 m. rugsėjo 2 d. registruotu paštu	Administracijos direktoriui	Kvietimu nepasinaudota.

Gerosios praktikos pavyzdys

Greitosios pagalbos medicinos stoties padėkų registras

Padėka br. Nr. 0844, iškv. Nr. 1908457386-1-1, SMPS R. Voinolovič, paramedikas vairuotojas A. Jasevičius.

Pacientas rašo: *„Labai dėkoju už operatyvią ir kvalifikuotą pagalbą 2019 m. spalio 27d. ryte apie 10:00 budėjusiam Širvintų greitosios pagalbos ekipažui, atsitikus nelaimei „Poilsis Kernavėje sodyboje“ Jūs man padovanojote antrą gyvenimą, DĖKUI JUMS Net vardo nežinau. Sveikatos ir Jūsų ekipažui.“*

Eurelija.

2019-10-28 d.

Padėka br. Nr. 0885, iškv. Kort. Nr. 1908482685-1-1; SMPS R. Tilindienė, vairuotojas J. Buiko.

Paciento giminės rašo: *„2019-11-13 apie 16 val. į Lazdynus kvietėme greitąją pagalbą nuo laringito pradėjusiam dusti sūneliui Domui. Greitoji pagalba atvyko labai greitai, gydytoja greitai ir profesionaliai suteikė pagalbą, ramino mane. Noriu labai padėkoti už operatyvumą, už profesionalumą ir žmogiškumą. Linkiu jums kuo didžiausios sėkmės Jūsų sunkiame darbe.“*

Eglė.

2019-11-18 d.

- ✓ Privaloma viešajame, tačiau taikoma ir privačiame sektoriuje;
- ✓ Sudėtinė organizacijos Antikorupcinės / Skaidrumo politikos dalis;
- ✓ Aiškiai apibrėžia darbuotojų elgesio taisykles ir procedūras;
- ✓ Suteikia darbuotojams galimybę jaustis saugiai ir užtikrintai;

Dovanų politikos reikšmė

- ✓ Drausmina klientus, partnerius ir kitas trečiąsias šalis;
- ✓ Kuria aukštus skaidrumo standartus;
- ✓ Padeda organizacijai užtikrinti nepriekaištingą reputaciją;
- ✓ Skatina teigiamą visuomenės požiūrį, rodo organizacijos tvarumą ir brandą.

Reputacija

Koks įvaizdis yra kuriamas kai:

- 1.** įstaigoje nėra sukurtų dovanų politikos teisės aktų, nėra rekomendacijų ir tiesiog manoma, kad dovanų politika yra nereikšminga sritis.
- 2.** įstaigoje yra sukurti dovanų politikos teisės aktai, tačiau jų nesilaikoma, t. y. imituojamas darbuoietės skaidrumas ir kartais „šiek tiek dovanų visgi paimama“, nesilaikant įstatymo išimčių.
- 3.** įstaigoje realiai taikoma nulinė dovanų politika, dovanos priimamos tik pagal įstatyme numatytas išimtis, jos yra registruojamos, neteisėtas atlygis gražinamas.

Visais šiais atvejais dovanas/kyšį įteikę ar norėję įteikti asmenys ir kuriems tai (ne)pavyko, turės ką pasakyti kitiems asmenims dėl neteisėto atlygio davimo ir priėmimo tvarkos, kultūros, papročių konkrečioje įstaigoje ar jos padalinyje.

A row of wooden clothespins is shown against a white background. A teal banner is overlaid across the middle of the image, containing the text 'Asmeninės pastangos'.

Asmeninės pastangos

E. mokymo platforma

- kurta viešajam sektoriui, bet aktuali visiems;
- pasiekiamo bet kur ir bet kada;
- aktualiausia informacija;
- išduodami sertifikatai liudijantys kvalifikacijos kėlimą;
- nemokama.

Daugiau informacijos – emokymai.stt.lt

SKAIDRUMO AKADEMIJA

Skaidrumo akademijoje – 31 dalyvis

4

ministerijos

2

savivaldybės

2

teismai

8

Vyriausybei ir
ministerijoms
pavaldžios
įstaigos

8

valstybinės
įmonės

7

savivaldybės
valdomos
įmonės

Daugiau informacijos – www.skaidrumoakademija.lt

Testai: atskirkite dovanas nuo kyšio

Testas: ar mokate atskirti dovanas nuo kyšių?

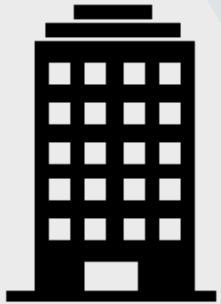
Pasitikrinkite žinias

Korupcijos prevencija → Mokomoji ir metodinė medžiaga → Pasitikrinkite žinias

Viešojo sektoriaus atstovams kartais tenka susidurti su situacijomis, kuriose reikia panaudoti korupcijos prevencijos, interesų konfliktų valdymo, teisinės atsakomybės ir kitų sričių žinias. Antikorupcinis sąmoningumas yra vienas svarbiausių viešojo sektoriaus veiklos skaidrumo elementų.

Kviečiame atlikti testą ir įvertinti savo žinias, ar atskiriate kyšį nuo dovanos?

Kaip pranešti apie korupciją?

Užsuk į STT

**Skambink telefonu:
8 (5) 266 3333**

**Atsisiųsk mobiliąją programėlę:
„Pranešk STT“**

**Atsiųsk žinutę el. paštu:
pranesk@stt.lt**

**Pranešk STT interneto svetainėje:
www.stt.lt**

Ačiū už dėmesį!

www.facebook.com/LRSTT

www.linkedin.com/STT

www.instagram.com/LRSTT

Mobilioji programėlė „Pranešk STT“

Aira Gecevičiūtė
Vyresnioji specialistė
Antikorupcinio švietimo skyrius
El. paštas: aira.gecevicute@stt.lt
Tel.nr. 8 (706) 63 410